گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۵۳۴۷۸۰
جمعه ۵ تیر ۱۴۰۵ ۸:۲۶

گفتگویی با نویسندگان، پژوهشگران و اساتید دانشگاه

تداوم سنت‌های صدساله عزاداری در بافق؛ دیار نخل و آهن در سوگ کربلا

وقتی محرم به بافق می‌رسد، شهر فقط سیاه‌پوش نمی‌شود؛ انگار تاریخ دوباره در کوچه‌ها قدم از برافراشته شدن بیرق‌های عزا در محلات و مساجد تا طنین طبل و شیپور، همه‌چیز یادآور پیوندی عمیق میان مردم این دیار و فرهنگ عاشوراست. بافق، شهری که با پیشینه‌ای بیش از یک قرن، امروز یکی از مهم‌ترین کانون‌های عزاداری سنتی در ایران به شمار می‌رود.

به گزارش خبرنگاران گروه فرهنگ، هنر و رسانه گزارش خبر، یک استاد دانشگاه میگوید در بافق، عزاداری صرفاً یک آیین مذهبی نیست؛ بخشی از حافظه جمعی مردم است. این سنت‌ها نسل به نسل منتقل شده‌اند و هر سال در محرم، بازتولید هویت فرهنگی یک جامعه را به نمایش می‌گذارند. همین استمرار است که به عزاداری‌های بافق، جایگاهی فراتر از یک مراسم معمولی داده است.

به گفته محمد آیت اللهی، اگر بخواهیم از منظر مردم‌شناسی نگاه کنیم، بافق نمونه‌ای ارزشمند از پیوند دین، تاریخ و زیست اجتماعی است. آیین‌هایی که اینجا برگزار می‌شود، نه‌تنها ریشه در باورهای مذهبی دارد، بلکه حامل نشانه‌های اصیل فرهنگ بومی نیز هست؛ فرهنگی که در گذر زمان دچار گسست نشده و همچنان زنده مانده است.

تنوع آیین‌ها و جلوه‌های کهن

محمدعلی طالعی پژوهشگر و نویسنده در این زمینه می‌گوید : آنچه عزاداری در بافق را متفاوت می‌کند، تنوع آیین‌های آن است. از تعزیه و علم‌گردانی گرفته تا جوش‌زنی، اجغه‌زنی و نخل‌برداری، هر کدام بخشی از یک میراث دیرینه‌اند. در کنار این‌ها، پخت آش امام حسینی و توزیع نذورات نیز نشانه‌ای از همبستگی اجتماعی و روحیه یاری‌رسانی مردم این منطقه است.

وی می‌گوید: در بسیاری از شهرها، عزاداری به شکل‌های مشابه برگزار می‌شود، اما در بافق تفاوت در جزئیات و استمرار سنت‌هاست. مثلاً نخل‌برداری فقط یک حرکت آیینی نیست؛ نوعی بازنمایی جمعی از سوگ، مشارکت و وفاداری است. هر آیین در اینجا حامل معناست و بخشی از روایت تاریخی این شهر را شکل می‌دهد.

فاطمه باقری کارشناس تاریخ در این خصوص می‌گوید : بافق از این نظر اهمیت دارد که توانسته است شکل‌هایی از عزاداری را حفظ کند که در بسیاری از نقاط دیگر یا کم‌رنگ شده یا از میان رفته‌اند. این پایداری، نتیجه باور مردم، نقش خانواده‌ها و همچنین جایگاه هیئت‌ها و تکیه‌های قدیمی است که در حفظ سنت‌ها نقشی اساسی داشته‌اند.

تکیه‌ها و هیئت‌های باسابقه

فاطمه زعیمیان یکی دیگر از نویسندگان بافق می‌گوید : در میان مراکز عزاداری بافق، نام تکیه سفلی و تکیه میدان قلعه، کاکامیر، و میانگاه همواره با خاطره مراسم پرشور محرم گره خورده است. این مکان‌ها تنها محل تجمع عزاداران نیستند؛ بلکه کانون‌هایی برای انتقال تجربه، حافظه تاریخی و همبستگی اجتماعی‌اند.

علی کریم‌زاده بازنشسته فرهنگی و پژوهشگر معتقد است ، وجود مکان‌هایی مانند بیت‌الاحزان بافق که بیش از صد سال قدمت دارد، نشان می‌دهد عزاداری در این شهر یک پدیده مقطعی نیست، بلکه سنتی ریشه‌دار و ماندگار است. چنین فضاهایی در واقع بخشی از میراث ناملموس و ملموس بافق به شمار می‌روند و باید با نگاه حفاظتی به آن‌ها نگریست.

به گفته وی خانه تاریخی خاندان تراب‌زاده‌ها هم از همین منظر قابل توجه است. اینکه اعضای این خاندان، با وجود سکونت در خارج از کشور، هر سال برای برگزاری آیین عزاداری به این خانه بازمی‌گردند، نشان‌دهنده قدرت حافظه فرهنگی و تعلق خاطر به ریشه‌هاست. این بازگشت سالانه، خود یک روایت اجتماعی بسیار مهم است.

محرم در بافق؛ آیینی فراتر از مراسم

در روزهای تاسوعا و عاشورا، میدان امامزاده، حسینیه‌های سفلی و پای پتک، و دیگر نقاط شهر، میزبان جمعیت انبوه عزاداران می‌شوند. در این روزها،

بافق تنها یک شهر نیست؛ صحنه‌ای از هم‌صدایی، اندوه و ارادت است:

بافق، دیار نخل و آهن، در ماه محرم چهره‌ای دیگر دارد؛ چهره‌ای آکنده از سوگ، خاطره و وفاداری. عزاداری در این شهر، نه فقط آیینی مذهبی، بلکه میراثی زنده از تاریخ، فرهنگ و هویت مردمی است که قرن‌ها آن را پاس داشته‌اند.